

Bíróságok hatalma, a hatalmasok bírósága – Az Amerikai Legfelsőbb Bíróság reformja?

Stumpf István – Borbély Boglárka

Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben mind az európai, mind pedig az amerikai politikai életben egyre hangsúlyosabb szerepet kaptak a bíróságok. A törvényhozó és a végrehajtó hatalom összefonódása révén felértékelődött az alkotmányos ellensúlyt betöltő főbíróságok szerepe. Az európai politikai elit a második világháborút követően komoly lelkiismeret-furdalást érzett a kommunizmus és a fasiszmus elterjedése miatt, ezért a háborút követő alkotmányok mindegyike részletesen szabályozta az emberi jogokat, és védelmükre felállították a jelentős hatáskörrel rendelkező alkotmánybíróságokat. Az alkotmánybíróságok az évek folyamán számos esetben nem pusztán az alkotmányok védelmezői és értelmezői voltak, hanem túllépve hatáskörükön a törvényhozó, illetve a végrehajtó hatalom kompetenciáinak egy részét is elbirtokolták. A bírói aktivizmus az európai alkotmányértelmezés domináns irányzatává vált. A „bírói állam” kritikája mellett egyre hangsúlyosabbá váltak azok az értelmezések, amelyek a „jurisztokratikus állam” felemelkedéséről szólnak, a globális jurisztokrácia és egyfajta alkotmányoligarchia kialakulását vizionálták.¹ A jogi és politikai konstitucionalizmus küzdelme az európai politikai és különösen a lengyel és magyar közjogi erőterben az elmúlt tíz évben erősödött fel.²

Az Egyesült Államokban már az 1960-as években megjelentek olyan kritikai munkák, amelyek a bíróságok törvények szövegétől elszakadó jogértelmezését mint az alkotmányos demokráciát veszélyeztető folyamatot bírálták.³ Az alapjogiasított bírói ítélezés, Rooseveltnél főbírói kinevezéseinek következtében hosszú időre meghatározta az Egyesült Államokban érvényesülő alkotmányjogi gondolkodást és bírói gyakorlatot. A liberális-progresszív irányzat az alkotmányból kiolvastott alapelvekre, alapjogokra, alkotmányos célokra hivatkozással, gyakran eltérve az alkotmány és a törvények szövegétől, rendkívüli módon kiszélesítette a bírói jogalkalmazást és jogértelmezést. Az „élő alkotmány” népszerű doktrínáján keresztül jogászprofesszorok és bírák vallották azt a nézetet, hogy az alkotmányt folyamatosan hozzá kell igazítani a társadalom változó szükségleteihez, és ezt a bírácoknak kell elvégezniük.

¹ Alec Sweet Stone: *Governing with Judges. Constitutional Politics in Europe*. New York, Oxford University Press, 2000; illetve Magyarországon leginkább Varga Zs. András: *Eszmény vagy bálvány? A joguralom dogmatikája*. Budapest, Századvég Kiadó, 2015; illetve Pokol Béla: *A jurisztokratikus állam*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2017.

² Stumpf István: *Alkotmányos hatalomgyakorlás és alkotmányos identitás*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2020.

³ Martin Shapiro: *Law and Politics in the Supreme Court. New Approaches to Political Jurisprudence*. New York, The Free Press of Glencoe, 1964.

A mindent elsöprő progresszív hullámot az amerikai közjogi gondolkodásban Antonin Scalia Legfelsőbb Bíróságba történő kinevezése törte meg. Ír származású feleségével kilenc gyereket neveltek fel, és 36 unokájuk van, a szenátusi meghallgatáson 98:0 arányban erősítették meg a jelölését. Ronald Reagan 1986-ban nevezte ki főbírnak a közismerten konzervatív, jogfelfogásában pedig elkötelezett textualista és originalista, a Harvard és a Georgetown Egyetemeken diplomát szerzett jogászt. Scalia megjelenése és a liberális Brennan bíró kiválása a legfőbb bírói testület konzervatív irányba fordulását jelentette. Scalia érvelései és jogfelfogása óriási hatást gyakorolt az egész amerikai jogászságra és a közvéleményre is. Az alapjogi forradalommal és a „felvilágosult bírák” progresszív döntéseivel szembehelyezkedő Scalia következetesen ragaszkodott a textualizmushoz és a szavak, kifejezések általános használat szerinti értelmezéséhez (*ordinary meaning*). Jogfelfogását a konzervatív jogászprofesszorok közül is sokan vitatták, de tevékenységének köszönhetően az elmúlt három évtizedben kétségtelenül nőtt a törvényszöveghez hűségesebb bírói döntések száma. Az Amerikai Legfelsőbb Bírósággal kapcsolatos viták azonban nemcsak szakmai körökben erősödtek fel, hanem politikai szinten is. A sikeres texasi, republikánus kormányzó, 2010-ben publikált könyvében hosszasan értekezik arról, hogy miért kilenc, senki által meg nem választott bíró mondja meg nekünk, hogy miként éljünk.⁴ A 2010-es elnökválasztást pedig a demokraták szerint a konzervatív többségű Legfelsőbb Bíróság döntötte el Bush javára Gore-ral szemben. Talán ennek az előzménynek tudható be az, hogy Obama újraválasztását megelőzően, Roberts konzervatív elnök a szavazatával megmentette az Obamacare-t attól, hogy alkotmányellenesnek nyilvánítsák. Roberts elnököt vélhetően az a meggondolás vezette, hogy a bíróságot kivonja a választási küzdelemből, elkerülve a 2010-es esetet. Hasonló okai lehetnek annak is, hogy a 2020-as elnökválasztás során felmerült választási csalásokkal sem volt hajlandó sürgősséggel foglalkozni a legfőbb bírói testület. Mindezek ellenére a meggyőző (6:3) konzervatív többséggel rendelkező testület szálka a Fehér Házat elfoglaló Biden elnök emberei és a képviselőházi többséget megszerző demokraták szemében. A Kongresszusban törvényt szerettek volna elfogadni a Legfelsőbb Bíróság négy fővel történő kibővítéséről, de ehhez nem tudták megszerezni a Szenátus többségének (60 fő) támogatását, így a törvény elbukott. A szándékukról nem mondtak le, hiszen Biden elnök létrehozott egy 36 főből álló bizottságot, azzal a céllal, hogy tegyenek javaslatot a Legfelsőbb Bíróság reformjára. A küzdelem folytatódik a bírósági főhatalom megszerzéséért. A tanulmány számba veszi a Legfelsőbb Bíróság átalakításával és helyzetével kapcsolatos viták legfontosabb történeti állomásait és áttekinti az elnöki bizottságban felmerült legérdekesebb javaslatokat.

⁴ Rick Perry: *Fed Up! Our Fight to Save America from Washington*. New York – Boston – London, Back Bay Books, 2010.

**A Roosevelt-terv – “I pledge you, I pledge myself,
to a new deal for the American people”⁵**

Roosevelt az amerikai népnek új irányvonalat ígérő, New Deal gazdaságpolitikát meghirdető kampányával a Demokrata Nemzeti Konvenció negyedik elnökjelölő szavazásán győzedelmeskedett a texasi John N. Garner házelnökkel szemben (későbbi alelnök). Akkoriban rendhagyó módon, személyesen utazott el a chicagói konvenció eredményhirdetésére és fogadta el a jelölését. Beszédében⁶ előrevetítette, hogy a pártnak liberális gondolkodással, tervszerű cselekvéssel, felvilágosult nemzetközi szemléletmóddal kell a legnagyobb jót szolgálnia. A pénzügyi-világ gazdasági válság negyedik évében, 1932 novemberében tartott elnökválasztást elsöprő fölényrel New York állam kormányzója, Franklin D. Roosevelt nyerte meg. 1916 óta ez volt az első alkalom, hogy a négy cikluson át tartó republikánus uralom ellenében demokrata jelölt nyert, ami köszönhető annak, hogy az amerikaiak többsége Herbert Hoover leköszönő elnököt hibáztatta a válsághelyzet kialakulása miatt. A végrehajtás és törvényhozás irányítását megszerző demokraták a fokozottabb központi kormányzati szerepvállalásban látták a válsághelyzet megoldását. A New Deal politika célkitűzése a jóléti állam (*welfare state*) létrehozása volt. Rooseveltnél, az elnöki beiktatási beszédében⁷ a pénzügyi-gazdasági világválság kialakulásáért a bankárok spekulációját hibáztatta, és meghirdette a banki, hitel- és befektetési műveletek szigorú állami ellenőrzés alá vonását. A 3R-ként (*relief, recovery, reform*) ismert program első szakasza (1933–34) a pénzintézetek és a bankszektor, valamint a mezőgazdaság és az ipar talpra állítására, második szakasza (1935–36) a szociálpolitikai intézkedésekre koncentrált (köz munkaprogramok, társadalombiztosítás). A roosevelti politika egyetlen ellensúlyaként a Legfelsőbb Bíróság szolgált. Ráadásul az elnök az új technikai vívmány, a rádió útján szinte minden háztartásba eljutott, képes volt „beszélgetést folytatni” az amerikai néppel híres kandalló melletti rádiónyilatkozatain (*fireside chats*) keresztül, ami a Kongresszusra való nyomásgyakorlásra is alkalmasnak mutatkozott.⁸ A Legfelsőbb Bíróság nem támogatta az elnök New Deal programját, 1935–36 között számos gazdasági vonatkozású törvényt semmisített meg, ebből többet egyhangú szavazással döntött el.⁹ A kilenctagú testület összetételét vizsgálva Pierce Butler, James McReynolds, George Sutherland és Willis Van Devanter főbírák a roosevelti

⁵ „Ígérem, hogy új irányt mutatok az amerikai népnek” – idézet Franklin D. Roosevelt elnökjelöltté választásakor mondott beszédéből (Address Accepting the Presidential Nomination at the Democratic National Convention in Chicago), amely a Demokrata Nemzeti Konvenció 1932. július 2-án tartott ülésén hangzott el.

⁶ Roosevelt: „Ours must be a party of liberal thought, of planned action, of enlightened international outlook, and of the greatest good to the greatest number of our citizens.”

⁷ Franklin D. Roosevelt: First Inaugural Address, March 4. In Gordon Lloyd (szerk.): *The Two Faces of Liberalism: How the Hoover-Roosevelt Debate Shapes the 21st Century*. M&M Scrivener Press, US, 2006. 160–164.

⁸ Peterecz Zoltán: Az amerikai elnöki retorika a beiktatási beszédek tükrében. *Külügyi Szemle*, 1. (2017). 15.

⁹ Például a National Industrial Recovery Act 9:0 arányban, az Agricultural Adjustment Act 6:3 arányban vagy a Municipal Bankruptcy Act 5:4 arányban. Mogyorósi András: Roosevelt és a Legfelsőbb Bíróság küzdelme a New Deal fölött. *Jogelméleti Szemle*, 3. (2012). 53–59.

politika vad kritikusai voltak, őket a média az apokalipszis lovasai után a „Négy Lovas” jelzővel (*Four Horsemen*) illette. Louis Brandeis, Harlan Fiske Stone és Benjamin Cardozo főbírák a New Deal programot támogató csoportosulása a „Három Muskétás” (*Three Musketeers*) jelzőt kapta.¹⁰ Ingadozó (*swing*) álláspontot képviselt Charles Evans Hughes elnök és a Hoover által kinevezett Owen Roberts főbíró, bár utóbbi inkább a Négy Lovas felé húzott. Ekkoriban a bírói testület polarizálódása nem volt egyértelműen magyarázható a konzervatív-liberális megosztottsággal, a két csoportosulás inkább a klasszikus jogi formalizmus és a jogi realizmus jogelméleti felfogásai szerint alakult.¹¹ Rooseveltt az akadékoskodó bírói testület átalakításában látott megoldást, ezért újraválasztását követően, 1937. február 5-én a Kongresszus elé terjesztette a Legfelsőbb Bíróság létszámának megemelésére (*court-packing bill*) vonatkozó reformjavaslatát. A létszámemelést Rooseveltt egy átfogó, az igazságszolgáltatási rendszer korszerűsítését és hatékonyságának növelését célzó törvényjavaslatban (*Judicial Procedures Reform Bill of 1937*) helyezte el. E szerint a hetvenes korhatárt betöltött főbírók mellé az elnök kinevezhetett volna egy-egy fiatal társbíró tízéves szolgálati időre. Az elnök jogköre legfeljebb hat főbíró és szövetségi bíróságként két bíró kinevezésére korlátozódott volna. A Legfelsőbb Bíróság létszámának megemelésével Rooseveltt nem titkolt célja az volt, hogy a megfiatalított testület kedvező elbánásban részesítse New Deal programját. A hírheft, március 9-én közzétett, kandalló melletti rádiónyilatkozatában próbálta az amerikai közvéleményt is megnyerni ügyének, azzal érvelve, hogy a bírói testület túlterjeszkedett az Alkotmányban foglaltak keretein, ezért a nemzetnek „meg kell védenie az Alkotmányt a bíróságtól és a bíróságot önmagától”.¹² A reformterv azonban heves ellenállásba ütközött, nem sikerült elnyerni sem a civil, sem a szakmai szervezetek támogatását, sőt, hatására megalakult a New Dealt ellenző, grandiózus ellenkampányt lefolytató nemzeti bizottság az alkotmányos kormányzás fenntartásáért (*National Committee to Uphold Constitutional Government*) is 1937 februárjában. A szenátusi Jogi Bizottság még hajlandó volt ugyan megtárgyalni a javaslatot, azonban a szenátorok többsége azt nem támogatta. Az 1937. június 14. napján kelt jelentés alapján a bizottság a létszám megemelésére vonatkozó reformot az alkotmányos alapelvekre veszélyes, precedens nélküli beavatkozásnak értékelte.¹³ A javaslat ezen része 70:20 szavazataránnyal elbukott a Szenátus előtt, és a későbbiekben elfogadott bírósági reform csak az alsóbb bíróságokra vonatkozó rendelkezésekre korlátozódott.

Az események hatására a bírói testület hozzáállása mégis változást mutatott, és az úgynevezett fehér hétfőn (*White Monday*) már New Deal politikát támogató döntéseket hozott. Hamarosan a Legfelsőbb Bíróság ideológiai átrendeződése is megkezdődött. A 78 éves Devanter lemondásával Rooseveltt elnöknek lehetősége nyílt egy új főbíró kinevezésére. A pozíciót eredetileg bizalmasának, a 65 éves Joseph T. Robinson szenátusi frakcióvezetőnek szánta, azonban kinevezése nem fért volna össze a megfiatalítás koncepciójával.

¹⁰ William E. Leuchtenburg: *When Franklin Roosevelt Clashed With the Supreme Court – and Lost*. *Smithsonian Magazine*, 2005. május.

¹¹ Pokol Béla: *Jogelmélet: Társadalomtudományi trilógia II.* Budapest, Századvég Kiadó, 2005. 291–293.

¹² Franklin D. Roosevelt: *Ninth Fireside Chat on the Judiciary Reorganization Bill* (1937. március 9.).

¹³ A bizottsági jelentés szerint a reform: „needless, futile and utterly dangerous abandonment of constitutional principle [...]” *Report of the Senate Judiciary Committee*, 1937. június 14.

Robinson váratlanul bekövetkezett halála végül eldöntötte a kérdést, és helyette az 51. életében járó, a New Deal és a létszámemelési reformot aktívan támogató Hugo Black szenátor kinevezését kezdeményezte a Jogi Bizottság előtt. Black kinevezése heves vitákat váltott ki vallási fanatizmusa és Ku-Klux-Klan társasági tagságának gyanúja miatt, kinevezését a Jogi Bizottság és később a Szenátus mégis jóváhagyta. Roosevelt elnöknek 1945-ig tartó elnöksége alatt összesen nyolc alkalommal volt lehetősége főbíró kinevezésére, ezzel a bírói testület összetételét és ideológiai irányát saját preferenciája szerint évtizedekre meghatározta. 1939-re a Legfelsőbb Bíróság Black, továbbá William O. Douglas és Frank Murphy főbírók kinevezésével erősen liberális beállítottságúvá vált. Az 1950-es évek elejére volt valamelyest elmozdulás a konzervatív felfogás irányába Harlan F. Stone elnök nézeteinek változásával, illetve Fred M. Vinson főbíró kinevezésével, azonban a liberális túlsúly egészen az 1970-es évekig fennmaradt. Az ideológiai egyensúly helyrebillenése Nixon, Reagan, majd George W. Bush elnökök konzervatív főbírói kinevezései hatására következett be.¹⁴ A roosevelti tapasztalatok szép lassan beépültek a bíróválasztás gyakorlatába. Az 1945 utáni elnökök különböző stratégiákat kezdtek követni a bíróválasztás során, esetlegesen már a főbírói hely megüresedése előtt meghatározva a főbírói hely várományosát, azaz azt a személyt, aki leginkább alkalmas politikai célkitűzéseinek megvalósítására.¹⁵

Obama-adminisztráció

George W. Bush kinevezésével 2005-ben John Roberts lett a Legfelsőbb Bíróság elnöke egészen napjainkig. Roberts főbíró kezdetben olyannyira konzervatív szemléletet képviselt, hogy a média a The Federalist Society konzervatív szervezethez fűződő tevékenységéről külön említést tett,¹⁶ 2018 óta azonban inkább ingadozó, liberális blokk felé húzó álláspontot képvisel egyes ügyekben.¹⁷ A Roberts-bíróság alatt, a 2008–2009-es gazdasági világválság időszakában kezdte meg két cikluson át tartó elnökségét Barack Obama. Az elnök és a Legfelsőbb Bíróság viszonyát vizsgálva három olyan eseményt érdemes áttekinteni, amely mérőföldkőnek tekinthető a bírói testület evolúcióját vizsgálva: az első Obamacare-döntés, az azonos neműek házasságának elfogadását támogató döntés, valamint Merrick Garland főbírói jelölése.

¹⁴ Richard Nixon elnök a SCOTUS elnökének nevezte ki Warren Burger főbíró, valamint társbíráknak többek között az erősen konzervatív beállítottságú Lewis Powell, William Rehnquist-t, Harry Blackmunt. Ezt követően Ronald Reagan William Rehnquist főbíró, az elnöki pozícióval bízta meg, majd Antonin Scalia társbírói széket kapott. Clarence Thomas, Samuel Alito és John Roberts főbírók kinevezésére George W. Bush alatt került sor.

¹⁵ Zétényi András: Az amerikai Legfelsőbb Bíróság tagjainak kinevezése. *Jogelméleti Szemle*, (2004), 4.

¹⁶ Charles Lane: Roberts Listed in Federalist Society '97-98 Directory. *The Washington Post*, 2005. július 25.

¹⁷ Oliver Roeder: John Roberts Has Cast A Pivotal Liberal Vote Only 5 Times. *FiveThirtyEight*, 2018. július 5.

*Taxed enough already*¹⁸

Obama elnök az Egyesült Államok nagyszabású egészségügyi ellátásának reformját (*Patient Protection and Affordable Care Act*, a továbbiakban: *ACA* vagy *Obamacare*) 2010. március 23-án írta alá. Néhány hónappal a törvény hatálybalépését követően a Független Vállalkozások Nemzeti Szövetsége (*National Federation of Independent Business*) és az államok többsége az új törvényből fakadó általános biztosítási kötelezettség és a nemzeti egészségbiztosítási program (Medicaid) kiterjesztését sérelmezte. Az Obamacare felvetette a kérdést, hogy a Kongresszus vajon túllépte-e az Alkotmány I. cikkében felsorolt, adókievetési és államközi kereskedelmet szabályozó jogkörét azzal, hogy bírság ellenében kötelezte az amerikaiak többségét minimális egészségbiztosítási fedezet megkötésére (*minimum-coverage provision* vagy *individual mandate*). Továbbá a törvényhozó indokolatlanul kényszerítette-e a Medicaid programhoz önkéntesen csatlakozott államokat az egészségbiztosítási alaphoz való hozzájárulásuk növelésére, amely a jogosulti kör kiterjesztéséből fakadt.¹⁹ A Legfelsőbb Bíróság *National Federation of Independent Business* kontra *Sebelius* ügyben hozott határozata megközelítette a roosevelti *New Deal* döntések súlyát, meghatározó jelentősége volt a 2012-es választások kimenetelében és a szövetségi törvényhozás jogköreinek meghatározásában. Egy táborba tömörültek az Obama-politikát bírálók, akik szerint az *ACA* a szövetségi hatalom túlbujánzását manifesztálta. Az elnök megválasztását és egészségbiztosítási reformterveit ellenző, az alkotmányos gyökerekhez való visszatérést hirdető és a szövetségi kormány túlterjeszkedését elutasító konzervatívokból és libertariánusokból létrejött, radikális *Tea Party* mozgalom politikai súlya rohamosan növekedett.²⁰ Az elnök támogató bázisát a mérsékelt és liberális erők képezték, akik a reformtörvény alkotmányos megalapozottsága mellett érveltek, és szorgalmazták a nem biztosított amerikaiak millióinak megfizethető egészségügyi ellátáshoz való juttatását. A Legfelsőbb Bíróság feladata tehát az Alkotmány I. cikkében szereplő úgynevezett alvó kereskedelmi klauzula (*dormant commerce clause*) értelmezése volt. Az alkotmányos rendelkezés ugyanis felhatalmazza a Kongresszust az államok közötti kereskedelem szabályozására annak érdekében, hogy azt az egyes tagállamok szabályozása diszkriminatíve, indokolatlanul megterhelve ne akadályozhassa.²¹ A Legfelsőbb Bíróság mérföldkőnek számító döntésében az *ACA* program alkotmányosságát megerősítve támogató döntést hozott. A testület liberális négyese (*Sonia Sotomayor*, *Stephen G. Breyer*, *Elena Kagan* és *Ruth Bader Ginsburg*) és a hozzájuk

¹⁸ Az ultrakonzervatív *Tea Party* mozgalom elnevezésének egyik lehetséges eredete az, hogy a „tea” szó egy rövidítés, amely a *“taxed enough already”*, azaz az „adóztunk már eleget” mozgalmi szlogent takarja. A név ugyanakkor utalhat az 1773-as bostoni teadélutánra is. Paár Ádám: (Ellen)forradalmi mozgalom az Egyesült Államokban? A *Tea Party* eszmétörténeti és politikátörténeti gyökerei. *Kül-Világ*, 1. (2013). 24.

¹⁹ *National Federation of Independent Business et al. v. Sebelius*, Secretary of Health and Human Services, et al. (2012). 2–6.

²⁰ Mark Meckler – Jenny Beth Martin: *Tea Party Patriots. The Second American Revolution*. New York, Henry Holt and Company, 2012. 12–13.

²¹ ArtI.S8.C3.1.4.1 *Dormant Commerce Power: Overview*, Amerikai Egyesült Államok Alkotmánya, 1. cikk 8. bekezdés.

csatlakozó Roberts főbíró 5:4 arányú többséggel úgy döntött, hogy az általános biztosítási kötelezettség elmulasztása esetén a Kongresszus előírhatja a bíróságot a kereskedelmi klauzulára tekintettel. A Medicaid kiterjesztését szintén nem ítélte a testület alkotmányellenesnek, azonban 7:2 arányban (Roberts, Kagan, Breyer, továbbá a négy konzervatív főbíróbíró, Antonin Scalia, Anthony Kennedy, Clarence Thomas és Samuel Alito) a Kongresszus hatáskör-túllépését állapította meg. A törvényhozó eszerint az egyes államokat nem szankcionálhatta a teljes Medicaid támogatás megvonásával csupán azért, mert azok esetlegesen nem hajlandók az egészségbiztosítási program kiterjesztésében részt venni. A meghozott határozat kompromisszumot kínált, annak értelmében minden állam szabadon dönthetett a kormányzati kezdeményezéshez való csatlakozásáról, tehát a kiterjesztés ügyét az egyes államok kormányzati hatáskörébe utalta.²² A Roberts-bíróság kedvező döntését követően, az öt hónappal később megtartott elnökválasztáson Obama ismét győzedelmeskedett, a republikánusok és a Tea Party mozgalom elnöki hatalom megszerzésére irányuló törekvései ezúttal nem értek célba. Az Obamacare megmentésében Roberts elnököt vélhetően az vezette, hogy a Legfelsőbb Bíróságot kivonja a 2012-es választási küzdelemből. A 2000-ben elbírált Bush kontra Gore²³ eset kapcsán ugyanis a Rehnquist-bíróság republikánus többsége Florida állam szavazatainak manuális újraszámolását elutasítva, az elektori szavazatokat Bush elnök javára ítélte meg, amivel gyakorlatilag eldöntötte az akkori választások kimenetelét. A demokrata sajtó és a közvélemény nagy port kavart az egyszerű, választási szabályozásra vonatkozó döntés körül, a testület döntését színtiszta politikai partizánakcióként értékelte, amely álláspontjuk szerint megmutatta a Legfelsőbb Bíróság túlpolitizálódott szerepvállalását.²⁴

„But what really astounds is the hubris reflected in today’s judicial Putsch”²⁵

A Legfelsőbb Bíróság 2015 júniusában 5:4 arányban az Obergefell kontra Hodges ügyben meghozott döntésében kimondta, hogy az Alkotmány XIV. kiegészítésének értelmében az azonos neműek házassága mind az ötven államban egységesen engedélyezett és elismert. A bírói testület az Egyesült Államok Hatodik Kerületi Fellebbviteli Bírósága több, Michigan, Kentucky, Ohio és Tennessee államokból származó per egyesítésével meghozott azon döntését vizsgálta felül, amely elutasította az azonos neműek közötti házasságok elismerésére és engedélyezésére vonatkozó alkotmányos kötelezettséget. A felsorolt négy államban a házasság intézményét egy férfi és egy nő életközösségeként

²² Harry Perlstadt – Balázs Péter: Egészségügyi reform az USA-ban. Obamacare, vagyis a Méltányosan Elérhető Ellátásról Szóló Törvény legújabb fejleményei. *Egészségügyi Gazdasági Szemle*, (2013). 3–4. 29–42.

²³ Bush v. Gore [2000] 000-949, 14.

²⁴ Jeffrey Toobin: *The Oath: The Obama White House and the Supreme Court*. New York, Doubleday, 2012. 123.; valamint Alan Dershowitz: *Supreme Injustice: How the High Court Hijacked Election 2000*. Oxford, Oxford University Press, 2001. 174–198.

²⁵ „Ami igazán megdöbbentő, az a mai napon elkövetett bírói puccsban tükröződő hübrisz” – idézet Antonin Scalia főbírónak a Legfelsőbb Bíróság Obergefell kontra Hodges ügyben hozott határozatához fűzött különvéleményéből. Obergefell v. Hodges (2015) 14-556, 6.

definiálta, érvelésük alapján az elismerés a házasságnak ebben az értelemben felfogott időtlenségét sértette.²⁶ A Legfelsőbb Bíróság többségi állásfoglalása szerint az Alkotmány XIV. kiegészítésében foglalt alapvető szabadságjogok (*Due Process Clause*) és az egyenlő jogvédelem (*Equal Process Clause*) megköveteli az azonos neműek házasságának engedélyezését, illetve államközi elismerését. A többségi vélemény megfogalmazásában jelentős szerepet játszott Anthony Kennedy főbíró, aki Ginsburg, Breyer, Sotomayor és Kagan liberális szemléletű főbírók véleményét osztotta. A Reagan elnök által 1988-ban kinevezett, konzervatív Kennedy a Roberts-bíróságban már inkább ingadozó álláspontot képviselt, több döntésben a liberális blokk álláspontjához csatlakozott. Kennedy a konzervatív körök egyre nagyobb ellenszenvét váltotta ki, ami hozzájárult későbbi lemondatásához (lásd a Trump-időszak elemzésénél). A testület a házasság időtlen intézményének dinamikus történeti fejlődésével, esszenciális transzformálódásával indokolta döntését.²⁷ A *Due Process* klauzula szerint egyetlen állam sem foszthat meg senkit életétől, szabadságától vagy tulajdonától megfelelő eljárás nélkül, ez pedig kiterjed az egyéni méltóság és autonómia intim szegmensére, a személyes önzonosság és meggyőződés megválasztására is. A törvény előtti egyenlőséget biztosító *Equal Protection* klauzula ehhez pedig szorosan kapcsolódik. A döntéshez Roberts, Scalia, Thomas és Alito konzervatív főbírók több kritikus különvéleményt is fűztek. A legélesebb hangnemet Scalia ütötte meg, ő egyenesen bírói puccsnak²⁸ nevezte az öt bíró többségi állásfoglalását, amely indokolatlanul, kellő jogi megalapozottságot nélkülözve avatkozott be a házasság intézményét övező társadalmi vitákba.

„*Mr. President, you will not fill the Supreme Court vacancy*”²⁹

Obama elnök két főbírói kinevezése (Sotomayor és Kagan) járt sikerrel, Merrick Garland 2016-os jelölése azonban elbukott. Antonin Scalia főbíró bekövetkezett váratlan halála az Obama-adminisztráció utolsó évében történt. A politikai erőter ekkorra már átrendeződött, a 2014-es időközi választásokon a republikánusok kongresszusi többséget szereztek, irányításuk alá került a törvényhozó hatalom. Mitch McConnell, a Szenátus republikánus frakcióvezetője Scalia halála után néhány órával már be is jelentette, hogy a republikánusok a választási évre tekintettel el fogják utasítani Obama elnök jelölését, mivel a főbírói kinevezés joga már az új elnököt illeti meg. A konzervatív, originalista-textualista álláspontot képviselő Scalia helyének betöltésére Obama a centralista, neutráli álláspontot képviselő Merrick Garlandet jelölte, kinevezése ismét a testület liberális irányultságú ideológiai súlyponteltolódását eredményezte volna az 1970-es évek óta először. A republikánus többségű Jogi Bizottság következetesen elutasította Garland

²⁶ Mátyás Ferenc: A méltóságon esett sebeket nem mindig lehet gyógyítani egy tollvonással. *Ars Boni*, (2015), 2. 31–37.

²⁷ Obergefell-ügy, 1.

²⁸ Obergefell-ügy, 74–75.

²⁹ „Elnök úr, ezt a főbírói helyet Ön nem fogja betölteni” – idézet Mitch McConnell szenátor 2016. augusztus 6-án, Kentuckyban mondott beszédéből.

meghallgatását, amely a szenátusi szavazásra bocsátáshoz szükséges lett volna, így a jelölés 2017 januárjában a kongresszusi mandátum lejártával megszűnt. A kinevezést ellenző republikánus érvelés szerint a 2016-os választásokat követően lehet az új főbíró kijelölni. A republikánusok részben a Biden-szabályra hivatkoztak, eszerint a jelenlegi Biden elnökjelölt 1992 júniusában szenátorként és az Igazságügyi Bizottság elnökeként felszólította az akkori George H. W. Bush elnököt, hogy az esetlegesen megüresedő főbírói pozícióra (Blackmun főbíró nyugalmazása miatt) a közelgő elnökválasztást megelőzően ne állítson jelöltet. Másrészt a mítosznak titulált úgynevezett Thurmond-szabályra hivatkoztak, amely szerint a szenátus elnökválasztási évben nem hagyhat jóvá főbírói kinevezést.³⁰ A demokraták közben arra spekuláltak, hogy az elnökválasztást Hillary Clinton nyeri majd meg, a Kongresszus pedig kénytelen lesz az új Kongresszus megalkulásáig terjedő, időközi ülés (*lame-duck session*) keretében sürgősséggel elfogadni Obama centralista jelöltjét, ha nem akar egy szélsőségesebb főbírójelöltet kapni az új „Clinton-adminisztrációtól”.³¹ Azonban a 2016-os elnökválasztás a republikánus Donald Trump győzelmével zárult, Garland jelölése a 114. kongresszusi mandátum végével lejárt, az új főbíró kinevezése az új elnökre maradt.

Trump-adminisztráció

Donald J. Trump 2016-os választási kampányában két jelölti listát³² is közzétett az elhunyt Scalia főbírói székének betöltése végett. A kampányoló elnökjelölt célja egy, a scaliai jogfelfogást követő, konzervatív szemléletű főbíró jelölése volt, sőt, új gyakorlatot mutatott azzal, hogy több aspiráns is lehet egy-egy megüresedett pozícióra. A listák összeállításában kulcsfontosságú szerepet játszott az Egyesült Államokban talán a legnagyobb befolyású konzervatív jogász, Leonard Leo és az 1982-ben alakult The Federalist Society, amely mára már több mint 60 ezres regisztrált tagsággal rendelkezik. A konzervatívokat és libertariánusokat tömörítő szervezet az Egyesült Államok Alkotmányának textualista és originalista értelmezését vallja, a konzervatív ideológia képviselője. Leonard Leo diákévei alatt, 1989-ben kapcsolódott be a The Federalist Society munkájába helyi diákszervezet alapításával, majd hosszú évekig volt a társaság alelnöke, jelenleg az igazgatótanács társelnöke. Leonard Leo célja a szövetségi igazságszolgáltatás és a Legfelsőbb Bíróság abszolút konzervatív többségének megteremtése volt, aktív szerepet vállalt Roberts, Alito, Gorsuch, Kavanaugh és Barrett főbírók kinevezésében. Leonard Leo és a The Federalist Society tevékenysége rendkívül sikeresnek mondható, csak a Trump-adminisztráció alatt három főbíró és 234 szövetségi bíró kinevezését segítette. A *The Washington Post Magazine* 2019 januárjában lehozott írása alapján a szervezet rendkívüli befolyását jól mutatja, hogy a Legfelsőbb Bíróság kilenc tagjából hat volt vagy jelenleg

³⁰ Borbély Boglárka: Amy Coney Barrett főbíró kinevezése. *Ludovika Frontier Blog*, 2020. október 28.

³¹ Megan Cassella – David Morgan: Senators Say They Might Confirm Obama's High Court Pick after Election. *Reuters*, 2016. március 17.

³² Trump-listák: 2016, 2017, 2017-es kiegészítése, 2020. összesített lista. 2020. szeptember 9.

is tagja a társaságnak.³³ A Trump-adminisztráció kétséget kizáró legnagyobb sikere az, hogy konzervatív térnyerést sikerült biztosítani mind a szövetségi bírósági, mind a legfelsőbb bírósági helyek feltöltésével.

“I’m a judge... I speak for myself”³⁴

A 2017 januárjában kezdődő elnöki ciklus egyik első feladata volt tehát Scalia főbíró megüresedett helyének betöltése. A pozícióra Trump elnök Neil Gorsuch konzervatív bírót jelölte, akinek a neve Leonard Leo ráhatásával a választási kampány során kiadott második listára került fel.³⁵ Trump elnök ünnepélyes bejelentése általános meglepetést okozott. A jelölt nevét sikerült teljes titokban tartani a média előtt, a leendő kabinet névsorral szemben az nem szivárgott ki előzetesen. Sőt, maga Gorsuch is csupán előző nap szerzett tudomást a saját jelöléséről.³⁶ A Szenátus Jogi Bizottságának reakciója semmilyen újdonságot nem okozott, pártvonalak mentén osztotta meg a nézeteket, a demokraták elutasító magatartása egyenesen következett a Garland-puccsból. A bizottsági tagok ugyan 11:9 arányban támogatták Gorsuch jelölését, a meghallgatások során azonban végig érzékelhető volt a demokraták frusztráltsága és az új adminisztráció első 100 napját övező politikai ellenállás. A leendő főbíró szakmai képességeit senki sem vonta kétségbe, hiszen a jelölteket véleményező Amerikai Ügyvédi Kamara (*American Bar Association*) egyhangú „kiválóan alkalmas” minősítését is megszerezte.³⁷ A kinevezés jóváhagyása a Trump-kormányzat első nagy politikai ütközete volt. A demokraták az obstrukció (*filibuster*) eszközének bevetésével, de facto kisebbségi vétóval igyekeztek a szenátusi jóváhagyást megakadályozni. A republikánusok azonban az úgynevezett „nukleáris opció” alkalmazásával a jóváhagyáshoz szükséges 50+1 szenátori szavazatot egyszerűen tudták biztosítani. A nukleáris opció bevetésére először 2013-ban, Obama elnök időszakájában került sor, az akkor demokrata többségű Szenátus ezzel az eljárással változtatta meg a parlamenti házszabályok elnöki kinevezésekre vonatkozó rendelkezéseit úgy, hogy azok jóváhagyásához a minősített helyett az egyszerű szenátusi többség elegendő legyen. A demokraták döntése szándékosan nem érintette a főbírói kinevezés folyamatát, azonban precedensértékű alapot szolgáltatott arra, hogy 2017-ben Mitch McConnell vezetésével a republikánus többségű Szenátus kiterjessze a nukleáris opció alkalmazását, ezáltal

³³ Érintett főbírók: Brett Kavanaugh, Neil Gorsuch, Clarence Thomas, John Roberts, Samuel Alito és Amy Coney Barrett. David Montgomery: *Conquerors of the Courts. The Washington Post Magazine*, 2019. január 2.

³⁴ „Bíró vagyok... A magam nevében beszélek” – idézet Neil Gorsuchtól, a Szenátus Jogi Bizottságának 2017. március 21. napján tartott főbírójelölti meghallgatásáról.

³⁵ Eric Lipton – Jeremy W. Peters: In Gorsuch, Conservative Activist Sees Test Case for Reshaping the Judiciary. *The New York Times*, 2017. március 18.

³⁶ John Greenya: *Gorsuch. The Judge Who Speaks for Himself*. New York, Threshold Editions, 2018. 1–5.

³⁷ American Bar Association: *Standing Committee on the Federal Judiciary, Ratings of Article III and Article IV Judicial Nominees*. ABA Standing Committee on the Federal Judiciary Ratings for 115th Congress, 2018.

pedig megkönnyítse Gorsuch kinevezését.³⁸ A feles döntéssel való jóváhagyás precedenst keletkeztetett, innentől kezdve a főbírói kinevezéseket meghatározó főszabályként kellett alkalmazni. Gorsuch 2017 áprilisában foglalta el főbírói székét.

„I’m not a pro-prosecution or pro-defense judge. I am a pro-law judge”³⁹

Az ingadozó Kennedy főbíró tevékenységét az Obergefell-ügy óta nem nézték jó szemmel konzervatív körökben. A Legfelsőbb Bíróság ideológiai erőviszonyainak tartós átrendezéséhez személycserére volt szükség, ehhez pedig Kennedy főbírónak távoznia kellett. 2018-ban Kennedy nyugdíjba vonulása mellett döntött, helyére Trump elnök Brett Kavanaugh bírót nevezte ki. A jelölés érdekessége az, hogy az első, Trump-kampány során közzétett listákon még nem szerepelt Kavanaugh neve, viszont a 2017-es listára már felkerült. A jelölt korábban Kennedy fogalmazója volt, egyesek szerint személye erősen közrejátszott a főbíró lemondásában.⁴⁰ Kavanaugh szenátusi jóváhagyási eljárása azonban nem alakult zökkenőmentesen, meghallgatását követően többen szexuális zaklatással vádolták, a demokrata oldal igyekezett minden eszközzel megakadályozni a kinevezését. Az Igazságot! (*Demand Justice*) progresszív szervezet például több millió dolláros kampányt folytatott Kavanaugh ellen.⁴¹ A Gallup közvélemény-kutató mérései szerint a jelölt népszerűtlenségi rátája 42%-ra ment fel, amire 1987 óta nem volt példa a főbírói jelölések során.⁴² A heves ellenállás indoka abban állt, hogy Kavanaugh kinevezésével Franklin D. Rooseveltnél először kerültek többségbe a konzervatív, originalista alkotmányértelmezést követő főbírók, számuk összesen öt főre nőtt. Az originalista felfogás – szemben a progresszívek bírói aktivizmust alátámasztó „élő alkotmány” doktrínájával – objektív mérceként az alkotmány eredeti tartalmát vizsgálja, a szöveg elfogadáskori jelentését érvényesíti a törvényhozó szándékának felderítésével.⁴³ Trump második főbírói kinevezésének jelentősége tehát abban állt, hogy az a konzervatív köröknek kedvező, hosszú távú ideológiai változást idézett elő a közpolitikai gondolkodásban. A lezajlott események „Kavanaugh-effektusként” hatottak ki a 2018 novemberében tartott féléves választások kimenetelére, a republikánusok további szenátusi helyeket szereztek, a demokraták ezzel szemben alsóházi többségre tettek szert, megtörve az addigi trifectát.

³⁸ Judson Berger: Republicans Go ‘Nuclear,’ Bust Through Democratic Filibuster on Gorsuch. *Fox News*, 2017. április 6.

³⁹ „Nem vagyok sem a vád, sem a védelem oldalán. Én törvénytörő bíró vagyok” – idézet Brett Kavanaugh főbírójelölttől a szenátusi Jogi Bizottság 2018. szeptember 4. napján tartott meghallgatásáról.

⁴⁰ Felicia Sonmez et al.: Who’s on President Trump’s List to Replace Justice Kennedy? *The Washington Post*, 2018. június 27.

⁴¹ Leigh Ann Caldwell – Frank V. Thorp: Progressive Group Launches Ad Campaign Urging Democrats to Oppose Kavanaugh. *NBC News*, 2018. július 13.

⁴² Jeffrey M. Jones: Opposition to Kavanaugh Had Been Rising Before Accusation. *Gallup*, 2018. szeptember 18.

⁴³ Sente Zoltán: *Érvelés és értelmezés az alkotmányjogban*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2013. 151–161.

Kétségtelen, hogy a 2016–2018 közötti időszakban Trump elnök kiválóan élt a republikánusok számára kedvező történelmi pillanat adta lehetőségekkel.

“I have no mission and no agenda. Judges don’t have campaign promises”⁴⁴

A 2020-as amerikai elnökválasztás kampányidőszakában Ruth Bader Ginsburg főbíró 2020. szeptember 18-án bekövetkezett halála váratlan fordulatot hozott. A republikánus és demokrata erők azonnal egymásnak feszültek az új főbíró kinevezésének kérdésében. Alkotmányos felhatalmazásával élve Trump elnök szeptember 26-án, 35 nappal a választások előtt jelentette be a mélyen katolikus hitű és konzervatív, hétgyermekes családanya Amy Coney Barrett jelölését Ginsburg megüresedett társbírói helyére. Barrett korábban már potenciális jelöltként szerepelt a Trump-listákon, a 7-es körzeti fellebbviteli bíróságra történt kinevezését követően egyenesen a 2017-es lista élére került fel. A választásokat közvetlenül megelőző jelölés nagy felháborodást váltott ki a demokraták körében, hiszen Merrick Garland kinevezését 2016-ban a republikánusok az elnökválasztás közelségére hivatkozva akadályozták meg. A liberális erők Barrett bírónő abortuszkérdésben foglalt, életpárti hozzáállásában is fenyegetést láttak. A konzervatív körök viszont a Kanavaugh kinevezésével letisztázott ideológiai erőviszonyok további megerősítését szorgalmazták. Végül október 26-án Trump elnök harmadik főbírói kinevezését is sikerre vitte, a jelölést a Szenátus 52:48 többséggel erősítette meg. A scaliai textualista-originalista alkotmányértelmezést képviselő Barrett főbíró kinevezésével a Legfelsőbb Bíróság ideológiai összetételét 6:3 arányú konzervatív többséggel évtizedekre sikerült bebetonozni.

Biden-adminisztráció – „Nothing is off the table for next year”⁴⁵

Barrett főbíró jelölése a 2020-as novemberi elnökválasztást közvetlenül megelőzően zajlott le, amely felerősítette a Legfelsőbb Bíróság „depolitizálását” célzó, létszámemelésére irányuló demokrata reformötleteket. A kampány során azonban sem Joe Biden elnökjelölt, sem Kamala Harris alelnökjelölt nem foglalt egyértelműen állást a kezdeményezés mellett, sőt, az új ciklusra vonatkozóan potenciális főbírói lista közrebecsátására sem került sor. A Demand Justice aktivista csoport ugyanakkor közzétett egy 32, majd később 42 főre bővült listát a lehetséges progresszív jelöltekről. Biden, a szenátusi Jogi Bizottság egykori elnöke, 2019 decemberében úgy nyilatkozott, hogy üresedés esetén ő olyan főbíróat nevezne ki, aki az „élő alkotmány” doktrínáját képviseli, 2020 májusában adott kampánybeszédében pedig afroamerikai bírónőt ígért.⁴⁶ Az őszi fejlemények alapján Biden elnök ciklusa alatt legjobb esetben is egy főbíró

⁴⁴ „Nincs küldetése, nincs ütemtervem. Egy bírónak nincsenek kampányígéretei” – idézet Amy Coney Barrett jelöltől a szenátusi Jogi Bizottságban 2020. október 13-án tartott meghallgatásáról.

⁴⁵ „Jövőre bármi megtörténhet” – idézet Chuck Schumer szenátortól a Demokrata Párt 2020. szeptember 19. napján tartott gyűléséről.

⁴⁶ Ilya Shapiro: Judging Biden. *Cato Institute*, 2021. január 14.

kinevezésére lehet számítani. A létszámemelésre vonatkozó kérdések kereszttüzében Biden elnökjelölt szeptember végén jelentette be, hogy győzelme esetén egy kétpárti bizottság felállítását kezdeményezi, amely a Legfelsőbb Bíróság többszempontú, átfogó reformját tárgyalja meg. A 2020-as koronavírus-járványhelyzetben megtartott, igencsak ellentmondásos választások kimenetele végül Bidennek kedvezett. Az egyes államok új távszavazási szabályaiból fakadó választási csalásokkal kapcsolatban a Roberts-bíróság meglehetősen visszafogott álláspontot képviselt, a Pennsylvania-ügy esetében például az újonnan kinevezett Barrett főbíró tartózkodó álláspontja miatt a testület 4:4 arányú szavazategyenlősége a sürgősségi választási indítvány elutasításához vezetett.⁴⁷ A ciklusát 2021 januárjában megkezdő Biden április 9-én kiadott elnöki rendeletével 180 napra hozta létre a jogászprofesszorok, szakértők, nyugalmazott ügyvédek és bírók elképzeléseit tanulmányozó bizottságot. A Fehér Ház oldalán közzétett rendelet szerint a 36 tagú testület vizsgálata, többek között, kiterjedt a Legfelsőbb Bíróság létszámának megemelésével, politikai befolyásának csökkentésével, átláthatóságának növelésével, valamint a bírák megbízatásának korlátozásával kapcsolatos javaslatok megvitatására.⁴⁸

Az elnöki rendelet kibocsátását követően, április 14-én a demokraták létszámemelésre vonatkozó törvényjavaslatot (Judiciary Act of 2021) terjesztettek a Kongresszus elé, azonban a kezdeményezés a Szenátus kellő támogatottsága hiányában elbukott.⁴⁹ A demokraták nem adták fel a Legfelsőbb Bíróság átalakításának tervét. Az elnöki bizottságot ugyan kétpártinak definiálta a Fehér Ház, de a The Heritage Foundation konzervatív think tank elnökhelyettesének számítása szerint 4:1 arányban a liberális túlsúly érvényesült a konzervatívokkal szemben. A konzervatívok meggyőződése, hogy az elnöki bizottság felállítására azért került sor, mert Donald Trump elnöksége alatt három legfelsőbb bírósági bírót tudott kinevezni, és ezzel 6:3-ra módosította a konzervatívok és a progresszívek arányát a legfőbb bírói testületben. Ugyanakkor a szövetségi felsőbíróságokon (*Circuit Courts*) több, demokrata elnökök által kinevezett aktív bíró van, mint republikánus. A demokraták számos prominens jogászprofesszor-támogatója úgy gondolta, hogy ha sikerülne a Legfelsőbb Bíróság létszámát megnövelni, akkor a republikánusok soha többé nem nyernek választást. A bizottság számára több száz oldalas, olykor politikai szempontokat is tartalmazó véleményt készítettek a felkért professzorok, szakértők. A bíróság létszámának megnövelését a demokrata érzelmű professzorok közül is többen aggályosnak tartották, a bírák megbízatási idejének 18 évre csökkentésében (*term limit*) nagyobb konszenzus mutatkozott. A bizottság végül 2021. december 7-én egyhangúan megszavazta a jelentés végleges verzióját. Nem sokkal később, a 83 éves Stephen Breyer főbíró nyugdíjba vonulásának januári bejelentését követően Biden elnök be is váltotta ígérését Ketanji Brown Jackson kinevezésével, amely két szempontból is

⁴⁷ Roberts főbíró a sürgősségi befogadás ellen szavazott. *Republican Party of Pennsylvania v. Kathy Boockvar, Secretary of Pennsylvania, et al* [2020] 20–542, 1.

⁴⁸ The White House: *Executive Order on the Establishment of the Presidential Commission on the Supreme Court of the United States* (2021. április 9.).

⁴⁹ Jim Geraghty: Democrats Dishonor RBG's Wishes with Court-Packing Drive. *National Review*, 2021. április 15.

szimbolikus jelentőségű a bírói testület történetében.⁵⁰ Egyrészt Jackson az első feketébőrű legfelsőbb bírósági bírónő, másrészt a demokrata elnökök által kinevezett valamennyi bíró nő. Szimbolikus szerepén túl Ketanji Brown Jackson tavaszi szenátusi meghallgatásán ismertetett bírói felfogásáról is érdemes említést tenni. A meghallgatásán ugyanis többször elismerte, hogy saját maga is alkalmazza az originalista jogértelmezési módszert, miközben kifejezetten elveti az „élő alkotmány” tanát. Mindez mutathatja azt is, hogy közel három évtized leforgása alatt az originalizmus vált a meghatározó jogértelmezési módszerrel.⁵¹ Jackson bírónő 2022. június 30. napján tette le a hivatali esküt.

Összegzés

Az amerikai politikai rendszer legerősebb, ugyanakkor a legkevésbé elszámoltatható intézménye a Legfelsőbb Bíróság. Népszerűsége magasabb, mint a Kongresszusé, bár az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent. A bírókiválasztás teljes átpolitizálódása erodálta az intézmény politikai legitimációját és társadalmi elfogadottságát.⁵² Amerikában is kielezett identitásháború zajlik, amely nem hagyja érintetlenül a politikai intézményeket és a választási küzdelmeket. A Legfelsőbb Bíróság döntései mindenkire kötelezőek, és olyan, a társadalmat igencsak megosztó kérdésekben mondják ki az utolsó szót, mint az abortusz engedélyezése, a melegeházasság állami elismerése, a fegyverviselés szabadsága, a klímavédelmi szabályok betartása, a szólásszabadság határa az egyetemeken vagy a választások lebonyolításának törvényessége. A demokraták az elnöki hatalom és a képviselőházi többség birtokában elérkezettnek látták az időt arra, hogy a Legfelsőbb Bíróságon is átvegyék a hatalmat. A Kongresszusban nem sikerült elérni a céljukat, ezért fordultak az elnöki bizottság felé. Elemezve az elkészült jelentést, jól érzékelhető a pártpolitikai törésvonal. A National Constitution Center, amely három csoport – a progresszívek, a libertariánusok és a konzervatívok – együttműködésére épül, és céljuk egy új alkotmány kidolgozása az Egyesült Államok számára, egyetért a 18 éves bírói szolgálati limit bevezetésével. Az elnöki jelentés elkészülte, illetve Jackson bírónő kinevezése óta a bíróság megreformálása körüli viták kissé elcsitultak. Mindez köszönhető az időközben lezajlott 2022-es félidős választásoknak is. Mégis úgy gondoljuk, hogy a Legfelsőbb Bíróság működésének átrajzolása csak átmenetileg került le a politikai napirendről. Mindazonáltal, a félidős választások eredményét nézve a republikánusok képviselőházi győzelme jócskán meg fogja nehezíteni Biden elnök és a Kongresszus bírói reformerveinek megvalósítását.

⁵⁰ Sándor Lénárd: Veszélyes szakma ma bírónak lenni a tengerentúlon, *Ludovika Frontier Blog*, 2022. június 16.

⁵¹ Sándor Lénárd: Mára már mindannyian „originalisták” lettünk? *Ludovika Frontier Blog*, 2022. március 31.

⁵² Lee Epstein – Geoffrey A. Segal: *Advice and Consent: The Politics of Judicial Appointments*. New York, Oxford University Press, 2005.

Irodalomjegyzék

- Berger, Judson: Republicans Go ‘Nuclear,’ Bust Through Democratic Filibuster on Gorsuch. *Fox News*, 2017. április 6. Online: www.foxnews.com/politics/republicans-go-nuclear-bust-through-democratic-filibuster-on-gorsuch
- Borbély Boglárka: Amy Coney Barrett főbíró kinevezése. *Ludovika Frontier Blog*, 2020. október 28. Online: www.ludovika.hu/blogok/frontierblog/2020/10/28/amy-coney-barrett-fobiro-kinevezese/
- Caldwell, Leigh Ann – Thorp V. Frank: Progressive Group Launches Ad Campaign Urging Democrats to Oppose Kavanaugh. *NBC News*, 2018. július 13. Online: www.nbcnews.com/politics/congress/progressive-group-launches-ad-campaign-urging-democrats-oppose-kavanaugh-n891021
- Cassella, Megan – David Morgan: Senators Say They Might Confirm Obama’s High Court Pick After Election. *Reuters*, 2016. március 17. Online: www.reuters.com/article/us-usa-court-garland-idUSKCN0WJ251
- Dershowitz, Alan: *Supreme Injustice: How the High Court Hijacked Election 2000*. Oxford University Press, 2001.
- Epstein, Lee – Geoffrey A. Segal: *Advice and Consent: The Politics of Judicial Appointments*. New York, Oxford University Press, 2005.
- Erickson, Bo – Melissa Quinn – Ed O’Keefe: Biden’s Supreme Court Commission Nears end with Reviews of Court Packing, Term Limits, Shadow Docket. Progressives may be Disappointed. *CBS News*, 2021. október 14. Online: www.cbsnews.com/news/supreme-court-commission-report-court-packing-term-limits/
- Geraghty, Jim: Democrats Dishonor RBG’s Wishes with Court-Packing Drive. *National Review*, 2021. április 15. Online: www.nationalreview.com/the-morning-jolt/democrats-dishonor-rbgs-wishes-with-court-packing-drive/?utm_source=Sailthru&utm_medium=email&utm_campaign=MJ_20210415&utm_term=Jolt-Smart
- Greenya, John: *Gorsuch. The Judge Who Speaks for Himself*. New York, Threshold Editions, 2018.
- Jones, Jeffrey M.: Opposition to Kavanaugh Had Been Rising Before Accusation. *Gallup*, 2018. szeptember 18. Online: <https://news.gallup.com/poll/242300/opposition-kavanaugh-rising-accusation.aspx>
- Kruzel, John: Court Watchers Buzz about Breyer’s Possible Retirement. *The Hill*, 2021. május 1. Online: <https://thehill.com/homenews/administration/551196-court-watchers-buzz-about-breyers-possible-retirement>
- Lane, Charles: Roberts Listed in Federalist Society ’97-98 Directory. *The Washington Post*, 2005. július 24. Online: www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2005/07/24/AR2005072401201.html
- Leuchtenburg, William E.: When Franklin Roosevelt Clashed With the Supreme Court – and Lost. *Smithsonian Magazine*, 2005. május. Online: www.smithsonianmag.com/history/when-franklin-roosevelt-clashed-with-the-supreme-court-and-lost-78497994/
- Lipton, Eric – Jeremy W. Peters: In Gorsuch, Conservative Activist Sees Test Case for Reshaping the Judiciary. *The New York Times*, 2017. március 18. Online: www.nytimes.com/2017/03/18/us/politics/neil-gorsuch-supreme-court-conservatives.html
- Mátyás Ferenc: „A méltóságon esett sebeket nem mindig lehet gyógyítani egy tollvonással”. *ArsBoni*, (2015), 2. 31–37. Online: http://epa.oszk.hu/02700/02769/00007/pdf/EPA02769_ArsBoni_2015_2_31-37.pdf

- Meckler, Mark – Jenny Beth Martin: *Tea Party Patriots. The Second American Revolution*. New York, Henry Holt and Company, 2012.
- Mogyorósi András: Roosevelt és a Legfelsőbb Bíróság küzdelme a New Deal fölött. *Jogelméleti Szemle*, (2012), 3. 53–59. Online: http://jesz.ajk.elte.hu/2012_3.pdf
- Montgomery, David: Conquerors of the Courts. *The Washington Post*, 2019. január 2. Online: www.washingtonpost.com/news/magazine/wp/2019/01/02/feature/conquerors-of-the-courts/
- Paár Ádám: (Ellen)forradalmi mozgalom az Egyesült Államokban? A Tea Party eszmétörténeti és politikátörténeti gyökerei. *Kül-Világ*, (2013), 1. 20–38. Online: http://epa.oszk.hu/00000/00039/00030/pdf/EPA00039_kul_vilag_2013_01_20-38.pdf
- Perlstadt, Harry – Balázs Péter: Egészségügyi reform az USA-ban. Obamacare, vagyis a Méltányosan Elérhető Ellátásról Szóló Törvény legújabb fejleményei. *Egészségügyi Gazdasági Szemle*, (2013), 3–4. Online: https://weborvos.hu/adat/files/2013_december/egsz34.pdf
- Perry, Rick: *Fed Up! Our Fight to Save America from Washington*. New York – Boston – London, Back Bay Books, 2010.
- Peterecz Zoltán: Az amerikai elnöki retorika a beiktatási beszédek tükrében. *Külgügyi Szemle*, (2017), 1. 3–19. Online: <https://kki.hu/assets/upload/Peterecz.pdf>
- Pokol Béla: *A jurisztokratikus állam*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2017.
- Pokol Béla: *Jogelmélet: Társadalomtudományi trilógia II*. Budapest, Századvég Kiadó, 2005.
- Roeder, Oliver: John Roberts Has Cast A Pivotal Liberal Vote Only 5 Times. *FiveThirtyEight*, 2018. július 5. Online: <https://fivethirtyeight.com/features/john-roberts-has-cast-a-pivotal-liberal-vote-only-5-times/>
- Roosevelt, Franklin D.: *Address Accepting the Presidential Nomination at the Democratic National Convention in Chicago*. Democratic National Convention, 1932. július 2. Online: www.presidency.ucsb.edu/documents/address-accepting-the-presidential-nomination-the-democratic-national-convention-chicago-1
- Roosevelt, Franklin D.: First Inaugural Address, March 4. In Gordon Lloyd (szerk.): *The Two Faces of Liberalism: How the Hoover-Roosevelt Debate Shapes the 21st Century*. M&M Scrivener Press, US, 2006. 160–164.
- Roosevelt, Franklin D.: *Ninth Fireside Chat on the Judiciary Reorganization Bill* (1937. március 9.). Online: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-9-1937-fireside-chat-9-court-packing>
- Sándor Lénárd: Veszélyes szakma ma bírónak lenni a tengerentúlon, *Ludovika Frontier Blog*, 2022. június 16. Online: www.ludovika.hu/blogok/frontierblog/2022/06/16/veszelyes-szakma-ma-bironak-lenni-a-tengerentulon/
- Sándor Lénárd: Mára már mindannyian „originalisták” lettünk? *Ludovika Frontier Blog*, 2022. március 31. Online: www.ludovika.hu/blogok/frontierblog/2022/03/31/mara-mar-mindannyian-originalistak-lettunk/
- SCOTUS: Bush v. Gore, 2000. Online: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/531/98/case.pdf>
- SCOTUS: National Federation of Independent Business et al. v. Sebelius, Secretary of Health and Human Services, et al. 2012. Online: www.supremecourt.gov/opinions/11pdf/11-393c3a2.pdf
- SCOTUS: Obergefell v. Hodges, 2015. Online: www.supremecourt.gov/opinions/14pdf/14-556_3204.pdf
- SCOTUS: Republican Party of Pennsylvania v. Kathy Boockvar, Secretary of Pennsylvania, et al. 2020–542, 2020. Online: www.supremecourt.gov/opinions/20pdf/20-542_i3dj.pdf?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_202110?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_202110

- Shapiro, Ilya: Judging Biden. *Cato Institute*, 2021. január 14. Online: www.cato.org/publications/commentary/judging-biden
- Shapiro, Martin: *Law and Politics in the Supreme Court. New Approaches to Political Jurisprudence*. New York, The Free Press of Glencoe, 1964.
- Sonmez, Felicia et al.: Who's on President Trump's List to Replace Justice Kennedy? *The Washington Post*, 2018. június 27. Online: www.washingtonpost.com/politics/whos-on-president-trumps-list-to-replace-justice-kennedy/2018/06/27/7010f67a-7a36-11e8-93cc-6d3beccd-d7a3_story.html
- Stumpf István: *Alkotmányos hatalomgyakorlás és alkotmányos identitás*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2020.
- Sweet Stone, Alec: *Governing with Judges. Constitutional Politics in Europe*. New York, Oxford University Press, 2000. Online: <https://doi.org/10.1093/0198297718.001.0001>
- Szente Zoltán: *Érvelés és értelmezés az alkotmányjogban*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus Kiadó, 2013.
- The White House: *Executive Order on the Establishment of the Presidential Commission on the Supreme Court of the United States* (2021. április 9.). Online: www.whitehouse.gov/briefing-room/presidential-actions/2021/04/09/executive-order-on-the-establishment-of-the-presidential-commission-on-the-supreme-court-of-the-united-states/
- Toobin, Jeffrey: *The Oath: The Obama White House and the Supreme Court*. New York, Doubleday, 2012.
- Varga Zs. András: *Eszmény vagy bálvány? A joguralom dogmatikája*. Budapest, Századvég Kiadó, 2015.
- Zétényi András: Az amerikai Legfelsőbb Bíróság tagjainak kinevezése. *Jogelméleti Szemle*, (2004), 4. Online: <http://jesz.ajk.elte.hu/zetenyi20.html>